

CNN-christenen moeten leren lijden met de Kerk van alle plaatsen

– Ab Jansen –

Transparant 14.1 (februari 2003) 26-27

[26] ‘Wij belijden met de Kerk van alle tijden en plaatsen.’ Wie kent deze woorden niet? Ze gaan vooraf aan de Apostolische Geloofsbelijdenis zoals die iedere zondag vanaf de kansel wordt uitgesproken. Niet zomaar als formeel introotje, maar als wezenlijke plaatsbepaling van de belijdende gemeente. Voor wie kerkt in een zieltoegend achterafkerkje ergens in Amsterdam-Zuid moet dat iedere keer weer een geweldige opkikker zijn.

Al zijn ze omringd door sekshuizen en coffeeshops, ze weten zich gesteund door een enorme schare christenen die hen is voorgedaan in het belijden van datzelfde geloof. En: ze weten zich omringd door een schare die dat wereldwijd nóg doet. Ze staan niet alleen in hun geloven en belijden, al lijkt dat wel zo!

Voor mij hebben de inleidende woorden op het Apostolicum de afgelopen jaren een nare bijklank gekregen. Want steeds als ze werden uitgesproken, hoorde ik als vanzelf: ‘Wij lijden met de Kerk van alle tijden en plaatsen.’ Dat belijden en lijden bij elkaar horen, is bekend. Jezus zelf heeft ons de onverbidde koppeling van die twee voorgehouden. En iemand als Groen van Prinsterer heeft het vele eeuwen later geformuleerd met de bekende woorden dat ‘de verdediging der Waarheid bezwaarlijk is en belijden met lijden gepaard gaat’.

Of wij christenen van de 21ste eeuw dat ook zo beléven? Waarschijnlijk niet, en er zijn er onder ons die dat een zaak van grote dankbaarheid vinden. Zelf vind ik het meer een kwestie van verlegenheid, want kennelijk hapert er iets in mijn belijden als ik de pijn ervan niet meet ervaar. Wellicht mompel ik maar wat en ben ik daardoor onverstaanbaar. Of ben ik te laf om ook maar iets te zeggen. Durf ik dat alleen als er een dikke kerkmuur om me heen staat. Misschien kunnen we op dit punt nog wat opsteken van ‘de wereld’, die momenteel zo’n zelfde discussie, maar dan in zijn gesecculariseerde gedaante, voert: moet ik – in navolging van bijvoorbeeld Meindert Tjoelker – op straat mijn mond opendoen als ik daarmee rake klappen riskeer?

Hoe het ook zij, voor een ding is ons huidige ‘bevrijd zijn’ van lijden in ieder geval positief: we hebben alle ruimte om méé te lijden met degenen die het wel zwaar te verduren hebben: ‘Wij (belijden met de Kerk van alle plaatsen.’

Het is hier dat ik de afgelopen jaren die nare bijklank begon te horen zodra het Apostolicum werd ingeleid. Want terwijl op de Molukken christenen in de pan werden gehakt en hun kerken in brand werden gestoken, heb ik van meelijden met hen bitter weinig gemerkt. Van concretisering van het overbekende intro tot ‘Wij (be)lijden met de kerken op de Molukken’ is het de afgelopen jaren in veel kerken nauwelijks gekomen.

Wat is zo’n intro dan nog waard? Als in voorbedes nooit of vrijwel nooit concreet over de nood van onze Molukse broeders en zusters wordt gerept? Als er nooit een collecte wordt gehouden om aan de wederopbouw van het kerkelijk leven mee te helpen? Als er geen contact wordt onderhouden of gezocht met getroffen zusterkerken? Kortom, als ieder teken van echte gemeenschap en betrokkenheid ontbreekt?

Natuurlijk loop ik met deze sombere diagnose de kans de plank mis te slaan, en in ieder geval veel kerken en christenen onrecht aan te doen, omdat zij wel oog en hart hadden voor de Molukse tragedie. Toch waag ik het erop te stellen dat met name in de rechterflank van de gereformeerde gezindte Molukse christenen tekort is gedaan.

Was men soms niet op de hoogte van wat daar plaatsvond? Omdat er niet over werd bericht? Dat kan de reden niet zijn. Regelmatig waren er op de kerkpagina van mijn krant berichten te lezen over aanvallen van moslims op christelijke dorpen, over verwoesting van kerken en het platbranden van dorpen. Waarom werden we dan toch niet geraakt?

Zijn we soms in verwarring gebracht door analyses van wetenschappers en journalisten, die de Molukse burgeroorlog minder zwart-wit voorstelden? Minder als een conflict tussen 'de' moslims tegen 'de' christenen? De in Australië woonachtige Indonesische socioloog dr. George Aditjondro heeft in zijn studie *Guns, pamphlets and handy-talkies* heel wat heilige huisjes omvergehaald door uitvoerig in te gaan op de zogenaamd christelijke gangsterbendes die voor veel van het geweld verantwoordelijk waren. Zoals we al vele jaren spreken van het vergruisde beeld van de Tachtigjarige Oorlog, zou je ook van het vergruisde beeld van het Molukse conflict kunnen spreken, met tal van lagen, partijen, actoren en deelcon- [27]flicten waarvan er vele niets met geloof te maken hebben.

Pas met de opmars van de radicale moslimbeweging Laskar Jihad, in de zomer van 2000, begon zich iets van een eenduidige islamitische dreiging af te tekenen en kreeg het grijze veld iets meer de cantouren van een zwart-wit tegenstelling. Toch is het ook toen niet gekomen tot een hartelijke betrokkenheid van christelijk Nederland bij de Molukse zaak.

Heeft het soms te maken met het feit dat ook in Nederland de Molukse kerken ietwat apart hun weg gaan? Binnen die kerken is overigens wel volop betrokkenheid met de kerken ver weg, maar dat houdt natuurlijk ook verband met de vele familiebanden die er over een weer bestaan.

Misschien is de aard van ons geestelijk en kerkelijk leven debet aan onze ongevoeligheid. Die zijn zo ingebed in ons eigen cultuurtje dat we bang zijn ons geestelijk leven kwijt te raken zodra we dat cultuurtje wat moeten relativiseren om die buitenlandse broeder of zuster in geestelijk opzicht beter te verstaan. En om niet het kind met het badwater te hoeven weggooien houden we de boot maar af. Alsof er voor onze zaligheid meer nodig is dan wat in het Apostolicum (met de Kerk van alle plaatsen!) wordt beleden.

Mogelijk speelt iets anders een rol. Is dat geestelijke leven van ons zo sterk naar binnen gericht dat we sowieso geen oog – laat staan een hart – hebben voor christenen elders. We roepen nog wel 'ach' en 'wee' als de media berichten over christenvervolgingen, maar veel verder dan dat komt het niet. Zulk nieuws fungeert kennelijk nog slechts als een bevestiging van een sluimerend besef dat we in de wereld verdrukking zullen hebben. Maar veel meer dan zelfmedelijden, in plaats van mede lijden met de getroffenenen, wekt het niet op.

De belangrijkste reden van onze innerlijke en uiterlijke passiviteit jegens kwesties als op de Molukken zou wel eens kunnen zijn dat er iets mis is met de manier waarop we als christenen naar het wereldgebeuren kijken. Grote nieuwsmakers als CNN en BBC werpen ons dagelijks de bouwstoffen toe waarmee ons 'mondiale levensgevoel' wordt gevoed.

Wereldse zenders zijn het, die vooral uit zijn op kijkcijfers en op basis daarvan ook hun nieuwselecties maken. Als je weet hoe commercieel nieuwszenders vaak te werk gaan in hun selectie en presentatie van nieuws, is het soms genant om te horen hoe een predikant in zijn preek zulk nieuws gebruikt om de Bijbelse boodschap kracht bij te zetten.

Bestaat er zoiets als een bijbelse nieuwselectie? En zo ja, leidt dat tot een andere 'beleving van het wereldgebeuren' dan waar we nu dankzij die wereldse media mee opgescheept zitten? Zou '11 september' dan ook zo'n impact hebben gehad, terwijl we de honderden miljoenen armen in de wereld jaar in jaar uit min of meer voor lief nemen? Waarom wel preken en

bidden vanwege '11/9' (zoals veel predikanten deden), maar niet stilstaan bij de uitroeiing van christenen op de Molukken?

Wat staan we dan met al ons gereformeerd belijden ver af van het bijbelse wereldbeeld. En zijn we vervreemd geraakt van de Bijbelse ordening van waar het in de geschiedenis en de actualiteit echt om draait. In de Schrift staan de schijnwerpers niet op de grote wereldleiders en grootmachten gericht. Die vormen slechts het decor, of ze vervullen bijrollen in een schouwspel waarin Gods volk – in oudtestamentische of nieuwtestamentische gedaante – de hoofdrol speelt.

Wie bij het lezen van een boek, of bij het kijken naar een toneelstuk de verkeerde figuren in het oog houdt, intensief meeleeft met spelers in aan bijrol, komt aan het eind bedrogen uit. Dat zou ook wel eens kunnen gelden voor onze beleving van het wereldgebeuren, waarin al of niet commerciële nieuwszenders de prioriteiten stellen en langs die weg onze beleving van het wereldgebeuren bepalen.

Dat het in deze wereld ten diepste draait om da Kark, ach, we weten het allemaal. En we zeggen het soms ook nog wel, maar het zijn vaak van die lage klanken. Het krijgt geen gestalte in leven en liturgie. Echt doorleven doen wij, CNN-christenen, het niet meer. Onze lauwheid jegens de bedreigde kerk van de Molukken is daarvan een schrijnend voorbeeld.

Wellicht is het daarom tijd voor een extra liturgisch moment in onze diensten dat ons helpt weer op het juiste spoor te komen: wekelijks een minuut stilte, ingeluid met de woorden "Wij lijden met de Kerk van alle (tijden) en plaatsen". Maar we moeten wel opschieten! Want misschien is de hoofdrolspeler verder dan we in de gaten hebben. En is ons boek eerder uit dan we denken.

Personalia

Drs. Ab Jansen (43), studeerde geschiedenis in Utrecht. Hij is sinds 1986 als buitenland-redacteur verbonden aan het *Reformatorisch Dagblad*, met als specialisatie Zuid-, Oost- en Zuid-Oost-Azië. Hij maakte twee reizen naar de Molukken, waarvan de laatste in het voorjaar van 2000.

© Ab Jansen / *Transparant* (2003) €K

Dit artikel is OCR gescand en kan daarom kleine tiepvoudjes bevatten